

Rechtskrondig Weekblad

REDACTIE: Italiëlei, 99, Antwerpen
Abonnement: 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER: Lange Leemstraat, 99, Antwerpen
Postchecknummer: 3185.22

INHOUD:

R. VICTOR. — Professor Mr. C. Van Vollenhoven.
RECHTSPRAAK.
Burgerlijke Rechtbank Antwerpen. — 4de kamer. — 27 Oktober 1932. — Oorlogsschade. — Ontzegging van recht. — Verjaring. — Verlenging of voor zooveel nodig stichting van eene samenwerkende maatschappij.
Boetstraffelijke Rechtbank Hasselt. — 11 April 1933. — Vervoer. — Verantwoordelijkheid. — Onvoldoende verlichting. — Uitzondering aan het beginsel dat de geleider van een voertuig voldoende licht moet hebben om alle hindernissen te bespeuren.
Burgerlijke Rechtbank Antwerpen. — 1e kamer. — 28 Januari 1933. — Auto-ongeval. — Verdering in betaling van schadevergoeding voor de

burgerlijke Rechtbank. — Invloed op deze verdering van een strafrechtelijk vonnis welke de verantwoordelijkheid heeft verdeeld tusschen betichte, in het burgerlijk geding, en aanlegger welke zich niet burgerlijke partij stelde.

Vrederecht Berchem. — 14 Maart 1933. — Verkeersongeval. — Aansprakelijkheid. — Fout. — Dagvaarding. — Onontvankelijkheid.

INGEZONDEN BIJDRAGE.

G. SPANOGHE. — Onze rechtstaal.

UIT DE PERS.

MEDEDELINGEN.

BALIELEVEN.

RECHTERLIJK LEVEN.

587

588

PROFESSOR

Mr C. VAN VOLLENHOVEN †

Op Zaterdag, 29 April, is te Leiden Prof. C. Van Vollenhoven overleden, op 59-jarigen ouderdom. Met hem is een van de allergrootste juristen heengegaan, niet enkel van Nederland, maar van heel de rechtsgeleerde wereld en zijn verscheiden op een leeftijd waarop zijn machtige geest nog zoo talrijke wetenschappelijke prestaties liet verhoppen, vervult ons met schrijnende droefenis.

De verdiensten van dezen geleerde zijn zoo talrijk, het arbeidsveld dat hij beploegde was zoo uitgebreid en zijn werk legde getuigenis af van een zoo scherp synthetiseerend verstand, dat men tevergeefs zoekt naar een jurist dezer dagen die Van Vollenhovens genialiteit zou evenaren. Hij was niet enkel de gezaghebbende hoogleeraar der Leidsche Universiteit, wiens onderwijs eene gansche school van vooraanstaande wetenschappelijke werkers gevormd heeft; hij was niet enkel de uitmuntende specialist in koloniaal recht, die voor het eerst het adatrecht van Nederlandsch-Indië naar nieuwe methoden heeft bewerkt; doch hij was vooral de rechtsgeleerde die ons in deze troebele tijden het helderste inzicht heeft bezorgd in het wezen en de ontwikkeling van het internationale recht en die met profetischen blik de nevelige verten van de toekomst der Statengemeenschap heeft doorpeild.

In 1898, wanneer hij zijn proefschrift voorlegt aan de Leidsche Hoogeschool is het reeds een onderwerp op het gebied van het Volkenrecht dat door hem werd uitgekozen en met dit eerste boek « Omtrek en inhoud van het internationale recht » zoekt hij van af den beginne zijner wetenschappelijke loopbaan naar de kern van het Volkenrecht. Hij wordt hier toe gedreven door deze dubbele verzuchting eenerzijds licht te werpen op een der belangrijkste gebieden van het recht, dat meer dan welk ander door zijn jeugd en zijn algemeenheid ons brengt bij de essentie van het rechtsprobleem, en van den anderen kant, te vorsch naar de evolutie van de volkerengemeenschap en de toekomst van het mensdom. Ditzelfde streven is hem bijgebleven in gansch zijne wetenschappelijke loopbaan en het is het kenmerk van al zijne menigvuldige geschriften.

Zijn eerste boek draagt reeds den stempel van dit superieur synthetisch vermogen dat hem zoo bijzonder kenmerkt, van deze lichtende helderheid waarmee hij de meest ingewikkelde vraagstukken op de eenvoudigste wijze weet uit te diepen, van die scherpzinnigheid waarmee hij het verleden weet te onderzoeken en er de richtlijnen van de toekomst in op te sporen. Zijn doctorale disser-

tatie was geen studentenwerk, het was de vrucht van een geest van allerhoogste begaafdheid, die klaar ziet waar de anderen tastend zoeken; het is een werk van blijvende waarde dat baanbrekend geweest is voor de wetenschappelijke behandeling van het Volkenrecht. Heel de evolutie die in de laatste jaren op dit gebied is doorgemaakt, werd door hem reeds voorzien en aangewezen. Wanneer men bedenkt hoe achterlijk de stand van deze wetenschap nog was op het einde van de 19e eeuw, staat men er over verbaasd hoe in 1898 een jong student een werk kon schrijven van zoo voldragen rijpheid, dat zulke wijde horizons opende en dat opeens dezen jongen geleerde plaatste in de rij van de groote denkers wier ideeën vaste mijlpalen zijn in de evolutie van het internationale recht.

Hetgeen Van Vollenhoven in zijn dissertatie reeds aanklaagd is de staten-anarchie, de bandeloze willekeur welke de volkerengemeenschap beheert en in de plaats daarvan stelt hij de noodzakelijkheid der organisatie van de nationale staten en vooral de noodzakelijkheid eener internationale macht welke de waarborg zou wezen van de handhaving van het recht tusschen de volkeren.

Deze stelling, die thans haar ingang heeft gevonden in den geest van het denkende mensdom en waarvan juist in onzen tijd door de staatslieden de verwerkelijkingsmogelijkheden onderzocht worden, was door Van Vollenhoven uiteengezet niet als een fantasistische utopie, maar als een merkwaardige juridische constructie, opgetrokken op den vasten grondslag der wetenschap. Zijn dissertatie stempelde hem meteen tot een van de knapste internationalisten en tot een van de vooraanstaande krachten in het Nederlandsche universitaire leven.

Zijn werkkring bleef echter niet beperkt bij het internationale recht. Verbonden aan het Ministerie van Koloniënvatte hij de studie aan van het Nederlandsch koloniaal recht. Hij werd hoogleeraar benoemd te Leiden en gelast er het Nederlandsch-Indische adatrecht te doceeren, alsook het koloniaal staats- en administratief recht. Deze studie nam een belangrijk deel van zijn leven in beslag en de vrucht ervan was een lijvig werk « Het Adatrecht van Nederlandsch-Indië », in verschillende deelen, dat door de specialisten op dit gebied ten zeerste geroemd wordt, en waarin hij tevens gelegenheid gevonden heeft volstrekt nieuwe standpunten te ontwikkelen.

Hij heeft ook te Leiden bij zijn studenten een gansche school weten te vormen van specialisten in het koloniale recht en een ontzag-

lijk getal merkwaardige proefschriften zagen het licht dank zij zijn voortdurende aansporing en zijn zekere leiding.

Voor Nederland moge misschien zijn grootste verdienste wel bestaan in zijn arbeid op het gebied van het koloniaal recht, voor ons Vlamingen en voor de juridische wetenschap van dezen tijd dient echter vooral de aandacht gevestigd op de werken welke hij sinds den oorlog heeft gepubliceerd aangaande het Volkenrecht, waarvan het belang nooit genoeg zal kunnen in het licht gesteld worden.

De wereldoorlog was voor Van Vollenhoven aanleiding om de ideeën zijner jeugd dieper door te denken en in 1918 gaf hij dit klein doch zoo uiterst merkwaardig boekje uit « De drie Treden van het Volkenrecht » dat, niettegenstaande zijn zeer beknopte omvang (slechts 89 blz.), een van de belangrijkste geschriften is van onzen tijd betreffende het internationale recht.

Hierin schetst hij eerst in breede trekken wat hij noemt « het eerste volkenrecht », dit der 16e en 17e eeuw, waarin niet in het minst gestreefd wordt naar eenige internationale orde en waarin zoowel de geleerden als de staatslieden slechts ééne zorg kennen: de machtspositie van hun land. Tegenover deze carencie stelt Van Vollenhoven de plichtenleer van Grotius zooals die gevonden wordt in een zijner geschriften « Over het recht van buit », waarin voor het eerst de leer van statenmisdaad en statenstraf wordt uiteengezet. Het is zooals Van Vollenhoven het noemt, het beslissende moment voor het Volkenrecht. Hij toont ons echter hoe Grotius niet een droomende idealist was, maar hoe zijn jeugdschrift, dat later van zoo ontzaglijk belang zou blijken, ingegeven was door zeer tastbare nationaal-Nederlandsche belangen, hoe zijn werkje was ingegeven door verontwaardiging tegenover de wandaden van Portugal in de Nederlandsche neerzettingen overzee, en hoe Grotius dus niet de ontwerper is van een nieuwe wereldorde, maar hoe hij « met beide voeten geplant staat in de staatkundige werkelijkheid van zijn dagen ». Doch het beginsel dat de vrijheid van de staten beperkt is, dat hunne daden gemeten dienen te worden naar de strenge regels van het recht en dat de misdaad van een staat roept om bestraffing, is door Grotius op definitieve wijze vastgelegd. In zijn lateren leeftijd herneemt en ontwikkelt Grotius diezelfde gedachte die zijn werk voor onzen tijd van zoo buitengewoon belang maken.

Oneindig veel is er over Grotius geschreven, doch zelden werd ons het wezen van zijne gedachte op zoo bondige en tevens zoo aangrijpende wijze voorgesteld als door Van Vollenhoven. Hij toont ons dan hoe die plichtenleer van Grotius in de verdere ontwikkeling van het internationaal recht volledig vergeten is geraakt en hoe al zijne navolgers uit zijn werk juist datgene lichten wat niet essentieel is, hoe er tegenover de gedachte van Grotius verraad is gepleegd, verraad dat zich best concreetiseert in het werk van Vattel, waardoor opnieuw de volstrekte staatswillekeur wordt gehuldigd, willekeur die men tracht te verbergen onder zeemzoete bespiegelingen en onbenullige litteratuur. Die toestand heeft geduurd tot de wereld op het einde van de 19e eeuw beseftte dat er diende gekozen te worden tusschen de bestendige anarchie der staten, ofwel een terugkeer naar de gedachte van Grotius. Dit gaf ons de hervorming van het

« tweede Volkenrecht » en de wanhopige pogingen die aangewend werden door de internationale conferenties sedert 1899, pogingen die mislukten omdat men niettegenstaande al len goeden wil bleef staan bij Vattel en niet durfde gaan tot Grotius, welke houding noodzakelijk moest leiden tot den wereldoorlog. Zal na deze ramp het uur van Grotius slaan? Zal een internationaal Gerechtshof statenmisdaad beoordeelen en zal een internationale politiemacht statenmisdaad te keer gaan. Dit onderzoekt Van Vollenhoven op het einde van zijn boekje en hij acht de tijd gekomen voor het « derde Volkenrecht ».

Hij onderschat niet in het minst de moeilijkheden en de bezwaren, die zich voordoen, doch daartegenover legt hij in de weegschaal de mogelijkheden en de waarschijnlijkheden die het uur van Grotius zullen begunstigen en hij eindigt met deze profetische uitspraak: « Het Volkenrecht van Grotius staat aan de deur en het klopt. Driehonderd jaar heeft men het laten kloppen. Nu wordt het ons te machtig. Het slot is nog niet om, maar de grendels zijn al weggeschoven ».

Dit kleine boekje dat ook in het Fransch, in het Duitsch en in het Engelsch verscheen, heeft zonder twijfel meer gedaan ter bevordering van de internationale gedachte dan omvangrijke compulsatiwerken en dan eindeloze conferenties. Hadde Van Vollenhoven nooit iets anders geschreven, dan ware hij nog een groote en zuivere glorie van het Volkenrecht. Hij ware tevens een van de schitterendste figuren van de Nederlandsche rechtswetenschap, want dit beknopt boekje laat een dusdanigen schat blijken van overvloedige kennis, het geeft zoo oneindig veel te denken, het is zoo alomvattend en tevens zoo nieuw, het geeft ons een zoo machtige synthese als ons nog nooit geboden werd en het is geschreven in een taal die ons op elken regel verrast door haar klaren eenvoud, om beurt scherp-priemend of gul-gemoedelijk, en in een stijl die eenig is in de Nederlandsche wetenschap en die er ons gelukkig doet om zijn dat onze taal zoo heerlijk-mooi kan wezen.

De gedachten die in kern in « De drie Treden van het Volkenrecht » bevat zijn, werden het vorig jaar op breedere wijze uitgewerkt door Van Vollenhoven in zijn boek bestemd voor het internationaal publiek en verschenen in de Fransche taal « Du Droit de Paix ».

Hoe jammer dat wij in dit werk den overheerlijken stijl van Van Vollenhoven moeten missen. Niettegenstaande hij voor een vreemdeling op wonderbare wijze de Fransche taal beheerscht toont ons het opstel hier en daar zekere gewrongenheden die niet te vermijden zijn bij iemand die een vreemde taal schrijft. Dit gemis, dat bij een ander schrijver zonder eenig belang is, betreuren wij noodzakelijk bij Van Vollenhoven, juist om reden dat hij een van de fijnste en sterkste stylisten is in het Nederlandsch. Doch daarentegen, welke overheerlijke rijkdom wordt ons niet in dit boek geschonken. De titel ervan is betekenisvol. Waar Grotius zijn hoofdwerk heeft betiteld « De jure belli ac pacis » blijft bij Van Vollenhoven enkel « De jure pacis » bestaan en beide boeken, dit van Grotius en dit van Van Vollenhoven kunnen beschouwd worden als twee vaste mijlpalen in de lange evolutie van het Volkenrecht.

Schrijver geeft ons in dit laatste werk een inventaris van de tot heden toe bereikte uit-

komsten in de organisatie der volkeren, doch het is hier niet zooals in zoo talrijke boeken van dezen tijd een geleerde en droge opsomming van theorieën, traktaten en beslissingen van internationale scheidsgerichten; enkel het essentiele wordt in het licht gesteld, steeds wordt naar de kern gezocht en geen oogeblik wordt de lijn van de algemeene ontwikkeling uit het oog verloren.

Na een voorafgaandelijke inleiding over de toestand van het volkenrecht in de middeleeuwen wordt met een soort mathematische nauwgezetheid de ontwikkeling van het internationaal recht beschouwd in vier hoofdstukken.

Eerst de periode van 1492 tot 1780 waarin uitsluitend het « jus belli » regeert; dan die van 1780 tot 1914 waarin nog steeds oorlogsrecht zegeviert, maar waarin tevens het « jus pacis » wanhopige pogingen doet om zich te doen gelden. Die beide hoofdstukken vormen een meer uitgebreide uiteenzetting van hetgeen ons reeds in substantie gegeven was in « De drie Treden van het Volkenrecht ». In elk dezer kapitels geeft schrijver eerst een overzicht van de bijzonderste feitelijke gebeurtenissen, gekozen met een zeer origineel en toch eenig-zeker selectievermogen; hij onderzoekt daarna de hoop welke de pogingen van het vredesrecht deden ontstaan en nadat de gebeurtenissen en de theorieën telkens onderzocht worden in het licht der kritiek luidt steeds het besluit van elk kapittel « déception » en wordt de wanhopige onmacht aangevoeld van de best bedoelde strevingen.

Doch Van Vollenhoven trekt de lijn van de evolutie door tot op onze dag. Een derde kapittel, dit van 1919 tot 1931 betitelt hij « Jus pacis ac belli ». Het is de periode van het opkomend besef der noodzakelijke internationale organisatie, de periode waarin het oorlogsrecht door het vredesrecht teruggedrongen en waarvoor dus de omzetting van den titel van Grotius' werk gerechtvaardigd is.

Van heel deze drukke tijd, dien wij allen mede beleefde hebben en waarvan de tragiek in onze geest geankerd zit, wordt ons hier, misschien voor de eerste maal, een objectieve samenvatting gegeven naar dezelfde klare en duidelijke methode die het kenmerk is van Van Vollenhoven. De hoop ontstaan door de oprichting van den Volkenbond wordt kritisch onderzocht. De voordeelen en zwakheden van de huidige internationale organisatie worden gewikt en gewogen, de waarde van de internationale rechtspraak, van de anti-oorlogspacten van de pogingen tot beperking der staats-sovereiniteit wordt nagegaan en ook dit kapittel wordt besloten met de biecht eener ontgoocheling. Inderdaad, noch de eerbied voor de verdragen, noch de internationale beteugeling van rechtskrenkingen, noch de noodzakelijke herziening van de tractaten, noch de organisatie van een internationale politiemacht zijn verzekerd geworden.

Doch het is niet met deze pessimistische noot dat Van Vollenhoven zijn boek besluit, — dit boek dat kan gelden als zijn geestelijk testament, als de som van heel zijn leven en denken. Hij is integendeel vol geloof in de toekomst van het vredesrecht. Zijn jeugdidealen heeft hij ongeschonden bewaard en merkwaar-

dig is de lijn geweest van zijn denken doorheen gansch zijn vruchtbaar leven.

Zijn laatste hoofdstuk is betiteld « Jus pacis ». De bloei van dit recht van den vrede verhoopt hij door de verdere uitwerking van enkele beginselen die vastgelegd zijn in het Handvest van den Volkenbond, wanneer ze ontwikkeld en toegepast worden in den zin van Grotius. Hij vernietigt alle interpretaties van bv. art. 11 van het Handvest, die trachten dezen tekst uit te leggen in den geest van de verouderde soevereiniteitsgedachte en hij zet de mogelijkheden uiteen welke de tegenwoordige stand van de wereld reeds biedt. Er worde hier enkel gewezen op zijn suggestie dat bepaalde staten de militaire verdediging van beperkte belangen aan een internationale politiemacht zouden opdragen, opdat aldus de grondsteen gelegd weze van een toekomstige uitvoerende macht; alsook op de noodzakelijkheid die hij ziet om in de toekomst alle neutraliteit in geval van internationaal conflict af te schaffen; immers, in tegenwoordigheid van statenmisdaad is neutraliteit niet denkbaar. Hij keurt alle zuiver afbrekende activiteit ten stelligste af en acht dan ook de enkele beperking der bewaeningen slechts voorloopig lapwerk; doch wat hij voorop stelt is het scheppen van machtige internationale organismen waarvan de bevoegdheid nauwkeurig zou geregeld worden. Hij voorziet hoe in de internationale gemeenschap een tegengewicht zal dienen gevonden te worden tegen mogelijke willekeur van het uitvoerend lichaam. Hij zet de noodzakelijkheid uiteen verandering te brengen in de benoeming van de rechters van het Permanente Hof voor internationale justitie die niet uitsluitend mag overgelaten worden aan de regeeringen. En doorheen alle moeilijkheden van dezen dag, doorheen alle voortdurende ontgoochelingen, doorheen wat hij noemt « la tragédie des espoirs déçus » toont hij ons alle redenen die er zijn om niet te wanhopen en toont hij de noodzakelijkheid der onverpoosde organisatie van de internationale gemeenschap op wetenschappelijk-juridischen grondslag, wars zoowel van berustend ongelooft als van chimerische begoochelingen; en zijn wekroep, zegt hij, gaat niet naar de gedisillustioneerde grijsaards, doch naar de moedige en ondernemende jeugd.

Het is een uitzonderlijk verschijnsel dat zoo veel geleerdheid, zoo diepe en alomvattende kennis, ten dienste stond van een zoo gezond en onwrikbaar enthousiasme; dat in een mensch alle faculteiten zoo harmonisch en evenwichtig ontwikkeld waren als in Van Vollenhoven; dat die uitzonderlijke gaven gediend werden door een zoo verbazende werkkraft, terwijl die adel van geest en gemoed zich slechts uitte onder de vormen van den nederigsten eenvoud en van de uiterste beminlijkheid.

Van Vollenhoven was een dier groote Nederlanders die den eerbied afdwingen van gansch de geleerde wereld en die, helaas bij ons in Vlaanderen toch zoo weinig gekend zijn. Doch diegenen die zijn werk naar waarde schatten zijn er fier over te behooren tot een cultuur die juristen en die menschen van het gehalte van Van Vollenhoven heeft voortgebracht.

René VICTOR.

de of overleden leden; en dat op 2 October 1920 de overlevende leden de statuten hebben herzien en gewijzigd, en den duur der maatschappij hebben verlengd voor een termijn van dertig jaar, ingang nemende op 1 October 1920;

Aangezien wel is waar verweerster in feite tracht te doen gelden dat zij bestaat uit 97 dokloonsen, waarvan het overgroot gedeelte zelfs geen dokloons was in het jaar 1919, doch eerst in 1920 door de gemeentelijke overheid is aangesteld geworden; maar dat in hare stelling cessionaris zijnde der eerste maatschappij, en in elk geval in de plichten en rechten van deze staande, zij het voordeel der oorlogsschade heeft moeten genieten, alhoewel zij de zoogenaamd gezonken maar nog bestaande booten of hunne waarde, met de baten der eerste maatschappij schijnt overgenomen te hebben;

Aangezien verweerster dan nog inbrengt dat zij niet verantwoordelijk zou zijn wegens handelingen van een of van sommige harer leden of zaakwaarnemers; dat deze hebben gehandeld in hoedanigheid van vertegenwoordigers van verweerster, die derhalve de sommen ontvingen heeft;

Aangezien verweerster zelf in het uittreksel van het Staatsblad n° 10663, onder titel van « Progress » verlenging van den duurtijd der maatschappij en verandering der statuten, in het artikel 1 van hare statuten, als werking en doel aanduidt het voortzetten der vorige maatschappij, en enkel in subsidiairlijke orde spreekt van « voor zooveel noodig eene nieuwe samenwerkende maatschappij te vormen »;

Aangezien verweerster de verjaring van twee jaar ingeschreven in art. 74 der georden- de wetten op de oorlogsschade beweert te kunnen inroepen omdat, zoo zij in hare eerste besluiten wil doen aannemen, het arrest de ontzegging van recht uitsprekende dagteekent van 28 April 1928 en dat het inleidend exploit eerst den 13den October 1930 werd betekend; dat in hare tweede besluiten zij dit tijdsverloop zelfs tracht te doen loopen van af het oogenblik dat het vonnis der rechtbank van oorlogsschade te Antwerpen, in dato van 11 April 1920, haar een voorloopige schadeloosstelling van 120.000 fr. toekennende, kracht van gewijsde bekomen heeft, te zeggen één maand na zijn betekening;

Maar aangezien aanlegger met recht opwerpt dat de eindbeslissing, waarvan kwestie in art. 74, alleenlijk moet verstaan worden in den zin van beslissing welke oorlogsschade toekent, maar niet in dien van beslissing die uitsprekt over eene vraag, om vervolging van den Staat, tot ontzegging van recht, en dat in alle geval er geene verjaring kan bestaan, daar er nooit eindbeslissing op de vraag van oorlogsschade uitgesproken werd, alleenlijk eene provisioneele beslissing; dat aldus de bijzondere verjaring van twee jaar nooit begonnen heeft te loopen;

Om deze redenen

De Rechtbank, gehoord Mijnheer Van Hille, substituut van den Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, gegeven ter openbare zitting, alle verdere of tegenstrijdige besluiten afwijzende als niet gegrond, verklaart den eisch van den Belgischen Staat ontvankelijk en gegrond, veroordeelt verweerster om terug te betalen aan aanlegger de som van 147.329,55 frank met de wettelijke intresten en de kosten des gedings.

Geeft akte aan den Belgischen Staat dat hij zich voorbehoudt eventueel op basis van artikel 1376 en volgende B. W., enz..

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE HASSELT

11 APRIL 1933

Rechter: Mr. Cox.
Pl.: Mter F. Willems.

VERVOER. — VERANTWOORDELIJKHEID. — ONVOLDOENDE VERLICHTING. — UITZONDERING AAN HET BEGINSSEL DAT DE GELEIDER VAN EEN VOERTUIG VOLDOENDE LICHT MOET HEBBEN OM ALLE HINDERNISSEN TE BESPEUREN.

Wanneer in beginsel een auto of moto over voldoende licht moet beschikken om aan de geleider toe te laten de hindernissen op den weg te bespeuren, dient er om dit principieel eene uitzondering gemaakt wanneer de geleider zijn licht heeft moeten dempen om een auto, komende uit tegenovergestelde richting, te kruisen, en wanneer het binnen de tijdruimte dat de geleider met gedempt licht reed, de botsing zich heeft voorgedaan.

O. M. t/ Bex.

Betich van te Brusthem, in den nacht van 21 op 22 Februari 1932 onvrijwillig, doch bij gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, slaagen te hebben toegebracht of verwondingen te hebben veroorzaakt aan Laurent en Fraipont;

Samenhangend: verzuimd te hebben tusschen het vallen van den dag en 's morgens op den openbaren weg, zijn rijtuig te voorzien aan den voorkant van twee lichten naar voren

uitstralende en aan den achterkant links van een rood naar achter uitstralend;

Gezien de stukken van het rechtsgeding;

Gehoord in openbare zitting het verhoog der zaak en de lezing van het proces-verbaal;

Gehoord de getuigen in hunne verklaringen alsmede de betichte in zijne gezegden en midde- delen van verdediging bijgestaan door Mter Geraets, advocaat te Hasselt;

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn kort verhaal en zijne conclusien;

Aangezien de feiten, zooals zij in de dagvaarding zijn aangehaald bewezen zijn door het ter zitting gedane onderzoek;

Overwegende dat de motorrijder alvorens het voertuig van betichte te naderen, een auto had moeten kruisen en bijgevolg zijn licht dempen, overeenkomstig de voorschriften der wet op het vervoer (getuige Fraipont);

Overwegende dat zodoende bij het naderen van het onverlichte gespan de afstand te klein was om dit nog te kunnen bespeuren en de aanrijding bijgevolg enkel aan het gebrek aan voorzorg en verlichting van betichte toe te schrijven is;

Dat deze diensvolgens alleen verantwoorde- lijk dient gesteld te worden van het ongeval (Revue Générale des Assurances et des Responsabilités V° Roulage — Brussel 25 Mei 1928);

Aangezien Mter Willems, advocaat te Has- selt, in den loop der debatten verklaarde zich aan te stellen als burgerlijke partij namens Laurent Alphonse, draaier, te Kenneke, ter zitting tegenwoordig, en eene schadevergoe- ding vraagt van 1330 frank met de wettelijke intresten vanaf den dag van het ongeval en tot de kosten harer aanstelling;

Overwegende dat door de aanrijding de moto eene schade werd toegebracht welke te- gensprakelijk werd vastgesteld op 495 frank, en er verder aan de burgerlijke partij eene schade berokkend werd, welke op materieel en zedelijk gebied kan geschat worden op 525 frank, zijnde samen 1020 frank;

Gezien de hiernavolgende artikelen door den heer Voorzitter ter zitting aangeduid:

Wetboek van rechtspleging in strafzaken artikel 194;

Artikel 1 Wet van 27 December 1928;

Wetboek van strafzaken artikelen 40, 50, 85, 420;

Artikel 81 K.B. 1 September 1920;

Artikel 22d K.B. 26 Augustus 1925; Arti- kel 2 Wet 1 Augustus 1899;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank statueerende wedersprakelijk verklaart Bex voornoemd plichtig aan de feiten hem in voorgaande dagvaarding ten laste gelegd;

Diensvolgens veroordeelt hem: voor het eerste feit: tot eene geldboete van 100 frank gebracht op 700 frank, subsidiairlijk één maand gevang;

Voor het tweede feit: tot eene boete van 10 frank, gebracht op 70 frank, subsidiairlijk twee dagen gevang;

Akte gevende aan de voornoemde burger- lijke partij harer aanstelling en over haren eisch statueerende veroordeelt betichte aan deze partij te betalen ten titel van schadever- goeding de som van 1020 frank met de wette- lijke intresten van den dag van het ongeval en tot de kosten harer aanstelling als burger- lijke partij;

Verwijst hem tot de kosten van het rechts- geding.

NOTA: Dit vonnis is belangrijk daar het eene uitzondering aanneemt aan het principieel dat een auto of een moto voldoende licht moeten hebben om aan den geleider toe te laten de hindernissen op den weg te bespeuren.

In onderhavig geval was een moto gebotst op een onverlicht rijtuig. Het Openbaar Ministerie had de veroordeeling gevraagd van den voerder van het onverlicht voertuig, maar, voor wat de schade van het ongeval betreft, had « een gedeelte » der verantwoordelijkheid willen doen stellen ten laste van de burgerlijke partij, — de motocycliste —, om reden dat deze zelf voldoende licht moest gehad hebben om het onverlicht voertuig bijtijds te zien.

De verdediging pleitte dat er in onderhavig geval eene uitzondering aan dezen regel moest gemaakt worden, omdat de botsing zich heeft voorgedaan in de tijdruimte dat de motocycliste zijn licht had moeten dempen om een auto, komende in tegenovergestelde richting, te kruisen, dat het in dit geval voor den motocycliste voldoende was klein licht te hebben, en het hem niet kon ten laste gelegd worden van, in die tijdruimte, geen voldoende licht gehad te hebben om het onverlicht voertuig niet bijtijds gezien te hebben.

Dit principieel werd door dit vonnis bekrachtigd.

ERRATUM

In het Rechtskundig Weekblad van 23 April (Nr 32) is een zeer belangrijk vonnis ver- schenen geveld door de Burgerlijke Rech- bank van Antwerpen (4de kamer) betreffende de ontbinding eener vereniging zonder winst- gevend doel. Tengevolge eener betreuren- waardige vergissing is de datum van dit von- nis niet vermeld geworden. Deze datum is: 9 Februari 1933.

In de hoofding is eveneens een vergissing geslopen. In plaats van « Vermelding » dient gelezen « Vernietiging ».

Onze lezers gelieven wel in dien zin te verbeteren.

RECHTSPRAAK

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4^e KAMER — 27 OCTOBER 1932.

Voorzitter: M. Moreels.

Openbaar Ministerie: M. Van Hille.

Pl.: Mter Stinghambert en Mter J. Franck.

ORLOGSSCHADE. — ONTZECCING VAN RECHT. — VERJARING. — VERLENGING OF VOOR ZOOVEEL NOODIG STICHTING VAN EENE NIEUWE SAMENWERKENDE MAAT- SCHAPPIJ.

De ontzegging van recht, reeds door het Hof van Beroep in oorlogszaken uitgesproken zijnde door een arrest welk kracht van gewijsde heeft beko- men, tegenover de verlengde samenwerkende maatschappij, is deze niet gerechtigd de verjaring van twee jaar van art. 74 der georden- de wetten op de oorlogsschade, in te roepen, wan- neer geene eindbeslissing, enkel eene provision- nee beslissing uitgesproken werd.

Belg. Staat t/Progress.

Aangezien verweerster tevergeefs opwerpt, dat de ontzegging van recht werd uitgespro- door arrest van het Hof van Beroep in Oor- logszaken in dato van 11sten April 1928, niet tegen haar, maar wel tegen de Samenwerkende Vennootschap « Progress », gesticht bij onder- handschen akt in dato van 1 October 1909, ge- boekt te Antwerpen den 15den October 1909, en verschenen in de bijlage van het Belgisch Staatsblad den 13en October 1909, hebbende haar zetel te Antwerpen, Brouwersvliet, 3, ver- tegenwoordigd door den heer Fierens J., ma- kelaar, Sanderusstraat, 34;

Aangezien inderdaad de huidige maatschap- pij « Progress » de loutere voortzetting is der vorige, zooals blijkt uit gezegd arrest, welk kracht van gewijsde heeft; dat overigens dient aangenomen, zooals het arrest luidt, dat de vorige maatschappij gesticht werd op 1 Oc- tober 1910 voor een termijn van 10 jaar, dat hare zoogezegde ontbinding in 1919 enkel voor doel had, zooals verweerster liet publicieren in de bijlagen van het Staatsblad in October 1920, het uitbetalen der sommen aan de gesneuveld-

Voorzitter : M. Malgaud.

Rechtters : MM. Verstraete en Roelens.

Pl. : Mters v. d. Hove d'Ertsenryck en Swennen.

AUTO-ONGEVAL. — VORDERING IN BETALING VAN SCHADEVERGOEDING VOOR DE BURGERLIJKE RECHTBANK. — INVLOED OP DEZE VORDERING VAN EEN STRAFRECHTERLIJK VONNIS WELK DE VERANTWOORDELIJKEHEID HEEFT VERDEELD TUSSEN BETICHTE, VERWEERDER IN HET BURGERLIJK GEDING, EN AANLEGGER WELKE ZICH NIET BURGERLIJKE PARTIJ STELDE.

Bij de toepassing van het beginsel dat een strafrechtelijk vonnis gezag van gewijsde bezit erga omnes dient er rekening gehouden van dit ander beginsel dat niemand zich beroepen mag op eene rechtspleging waarin de tegenstander niet de rechten eener partij genoten heeft.

Het gezag van het gewijsde erga omnes dient beperkt : 1) tot het beschikkend gedeelte van het strafvonnis en hetgeen hiermede in noodzakelijk verband staat ; 2) tot hetgeen waarover het strafrecht moest uitspraak doen : ten eerste het strafbaar feit, ten tweede zijne benaming en ten derde de deelneming van den betichte aan het feit.

De vraag of betichte geheel of slechts gedeeltelijk schuldig is aan de feiten waarvoor hij terecht staat behoort bijgevolg tot de beslissing door het strafrecht te nemen ; echter dient deze vraag, zooals alle andere, beperkt te blijven tusschen de partijen, zoodat de rechtbank wel in algemeene bewoordingen mag verklaren dat betichte slechts gedeeltelijk schuldig is aan de feiten doch niet, om welke reden ook, mag beslissen over de schuld van een aan het debat vreemde persoon ; indien zulke uitspraak in het strafrechtelijk vonnis voorkomt, bezit deze geen gezag van gewijsde en heeft de burgerlijke rechtbank waarvoor de schuldvraag van genoemden persoon wordt opgeworpen, voor plicht hierover opnieuw uitspraak te doen.

De Bl. t/ S.

Aangezien de verweerder strafrechtelijk veroordeeld is geweest als dader van de aanrijding waarvan aanlegger het slachtoffer is geweest en waarvoor deze in het huidig geding schadevergoeding eischt ;

Aangezien de verweerder den grond der vraag niet betwist, maar beweert dat hij slechts voor de drie vierden van de schade verantwoordelijk is, dit op grond van volgende beschouwing van den Krijgsraad van Antwerpen, in zijn vonnis van 30 October 1929, bevestigd door arrest van het Krijgshof van 28 Januari 1930 (beide beslissingen in regelmatig vorm, geboekt, neergelegd) :

« Aangezien de verantwoordelijkheid van » het ongeval gedeeltelijk bestaat ten laste van » het slachtoffer, in de mate van een vierde, » het overige der verantwoordelijkheid ten laste » te van den (verweerder) betichte » ;

Aangezien een strafrechtelijk vonnis kracht van gewijsde bezit tegenover elk en iegelijk ;

Aangezien anderzijds het minst mogelijk inbreuk mag gemaakt worden op dit ander beginsel, dat niemand lijden moet van eene rechtspleging waarin hij niet de rechten eener partij heeft genoten ;

Aangezien bijgevolg de rechtspraak en de rechtsgeleerden het eerste beginsel zooveel mogelijk ten bate van het tweede beperkt hebben, en dus beslissen dat zelfs wanneer het strafrechtelijk vonnis te verstaan geeft dat de betichte van slagen en wonden door onvoorzichtigheid slechts gedeeltelijk de oorzaak van het ongeval is, hij niettemin later door de burgerlijke rechtbank voor het geheel veroordeeld kan worden, daar slechts het beslissend gedeelte van het strafvonnis en hetgeen daarmee in noodzakelijkheid verband staat erga omnes gelden (zie de redevoering van Baron Meyers, Procureur Generaal bij het beroepshof van Luik : Sur l'influence des jugements répressifs au point de vue de la chose jugée. Revue de droit pénal et de Criminologie 1932 bl. 889 ; zie in het bijzonder Cour de Cassation de France, 20 Februari 1931, Ibid 1931 bl. 727) ;

Aangezien de vraag zich nu voordoet of deze uitlegging der wet behouden mag worden wanneer het strafrechtelijk vonnis niet enkel te verstaan geeft maar, zooals in het huidig geval, stellig verklaart dat de verantwoordelijkheid tusschen den betichte en eenen derde in eene bepaalde maat verdeeld moet worden ;

Aangezien de bewoordingen van een vonnis op zichzelf genomen, het vermogen niet heeft den uitslag eener vraag te veranderen ;

Aangezien volgens de bestaande beginselen de rechtskracht erga omnes beperkt is bij hetgeen de rechtbank te vonnissen had, dat is, in strafzaken, ten eerste het strafbaar feit, ten tweede zijne benaming en ten derde de deelneming van den betichte aan het feit ;

Aangezien in geval van vervolging wegens aanrijding door onvoorzichtigheid de vraag zich dus wel kan voordoen of de deelneming van den betichte in het ongeval geheel of gedeeltelijk is, en de beantwoording van dit punt bijgevolg deel maakt van de beslissing ;

Aangezien nochtans dit vraagpunt zooals

alle andere beperkt moet blijven tusschen de partijen, en de rechtbank dus wel in algemeene termen de deelneming van den betichte in het ongeval, als gedeeltelijk mag verklaren, maar niet, op welken grond het ook zij, eene beslissing mag vellen over de deelneming eener aan het debat vreemde persoon ;

Aangezien het in de zaak bestaande strafrechtelijk vonnis dus, in de mate waar het in zijn bewoording eene zulke uitspraak jegens derden behelst, geene kracht van gewijsde erga omnes bezit, en de rechtbank dus de plicht heeft over dit punt opnieuw te vonnissen, wanneer bedoelde persoon deze vraag als partij voor haar stelt ;

Aangezien, ten gronde, de talrijke getuigen, met eene indrukwekkende eensgezindheid beweren, dat de verweerder op zijn motorrijwiel, midden in de stad, met eene onzinnige snelheid reed, die door Gordts op minstens 80 kilometer in het uur geschat wordt, dan wanneer volgens de zelfde eenparige getuigenissen de aanlegger per rijwiel niet rapper reeds dan men te voet kan gaan ;

Aangezien de buitengewone snelheid van verweerder ook blijkt uit het feit, dat volgens getuigen De Mulder, Van den Kerckhoven, Gordts, De Smet en Spagnaerts, de aanlegger door den slag omhoog geworpen werd en slechts op een afstand ten gronde viel, waarbij komt dat, volgens de bestatigingen der politie, niet enkel het voorwiel van het rijwiel van aanlegger, maar ook de kader en het achterwiel, gansch verwrongen waren, en ook op het motorrijwiel van den verweerder, de guidon, de pedalen en andere gedeelten gansch verwrongen waren ;

Aangezien de talrijke getuigen ook eensluidend verklaren dat verweerder niettegenstaande zijn dulle vaart niet geblazen heeft ;

Aangezien, weliswaar, de verweerder gewag maakt van de getuigenis van Dr Nueten, dewelke verklaard heeft dat bij zijne aankomst in het gasthuis van Stuyvenberg, na zijne overbrenging van Boom naar Antwerpen, den aanlegger hem scheen in dronken toestand te verkeeren en naar alcohol rook ;

Aangezien dient opgemerkt te worden, dat Dr Verheyden, die de eerste den aanlegger in behandeling heeft genomen, geene soortgelijke bemerking heeft gedaan ;

Aangezien daarenboven vijf getuigen, die den aanlegger kort voor het feit of op het oogenblik zelf ontmoet hadden, beweren dat deze, alhoewel hij een paar glazen bier gebruikt had, niet bedronken was ;

Aangezien in ieder geval, ware het feit der dronkenschap zelfs waar, dit nog zonder uitwerking zou gebleven zijn op het ongeval ;

Aangezien volgens alle getuigenissen, de aanlegger op de baan gekomen is op een oogenblik dat verweerder nog op grooten afstand was, en regelmatig doorrijdende, de groote baan gekruist heeft, derwijze dat hij zich op den uitersten linkerkant der baan tegen het voetpad bevond toen hij gevat werd ;

Aangezien het ongeval dus enkel te wijten is aan de gansch buitensporige snelheid van den verweerder die, toen hij op goeden afstand den wielrijder van rechts af de straat heeft zien kruisen, den tijd der bezinning niet heeft gehad, en zoo, in volle vaart, verkozen heeft den aanlegger van voren voorbij te rijden, wanneer feitelijk hij, rechts houdende, hem van achter had moeten voorbij rijden, in welk geval niets gebeurd ware ;

Aangezien om dezelfde reden de aanlegger, met stevig door te rijden, het beste heeft gedaan dat er te doen viel en hij dus, nuchter of niet, geene fout heeft begaan ;

Aangezien, aangaande de schade deze op grond van gegevens der zaak, geschat mag worden op 6.400 frank voor kosten en verlies wegens werkonbekwaamheid van tien weken, door deskundige bevestigd, en de moreele schade voor pijn en smarten en blijvend hinder op 6.000 frank ;

Om deze redenen

De rechtbank veroordeelt verweerder te betalen aan aanlegger de som van twaalf duizend vier honderd frank met de gerechterlijke interesten en de kosten ;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar, niettegenstaande alle verhaal en zonder borgstelling.

VREDEGERECHT TE BERCHEM

14 MAART 1933

Vrederechter : M. Baeten.

Pl. : Mters J. Arts en Elebaers.

VERKEERSONGEVAL. — AANSPRAKELIJKEHEID. — FOUT. — DAGVAARDING. — ONONTVANKELIJKEHEID.

Wanneer de dagvaarding op geenerlei wijze de fout aanduidt en dus niet op voldoende wijze het voorwerp en de middelen omschrijft zoodat de verweerder niet bij machte is zijn verdediging voor te bereiden, moet ze als nietig aanschouwd worden.

B. t/ M.

Aangezien de eisch strekt ten einde verder zich te hooren veroordeelen om aan aanlegger te betalen, ten titel van schadevergoeding, de som van 2432,40 frank, samen met verwijs tot de kosten des gedings ;

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten ;

Aangezien verweerder hoofdzakelijk besluit tot de nietigverklaring der inleidende dagvaarding om reden dat daarin de fout niet wordt aangeduid die hij volgens aanlegger zou bedreven hebben ;

Aangezien, luidens artikel 1 van het Wetboek van Rechtspleging in Burgerlijke zaken, de dagvaarding voor het Vrederecht onder meer, op bondige wijze, het voorwerp en de middelen van den eisch moet vermelden ; dat deze melding als een wezenlijk bestanddeel der dagvaarding moet aanzien worden, dat tot doel heeft den verweerder toe te laten zijne verdediging voor te bereiden ;

Aangezien de inleidende dagvaarding in zake weliswaar vermeldt dat de vordering strekt tot de betaling der som van 2432,40 fr. schadevergoeding om reden dat «aanlegger werd aangereden met zijn auto door den auto van hiernagedaagde op 8 Maart 1931 ter hoogte van de Eglantierlaan te Wilryck» en dat

Ingezonden bijdrage :

ONZE RECHTSTAAL

In een vorig artikel heb ik de gelegenheid gehad om rond een drietal taalfouten vrij wat beschouwingen te werven, wat ik wel aangenamer vond dan bepaalde personen op taalfouten te wijzen die ze eens neerschreven.

Met genoeg mocht ik in het R.W. (16 April) een artikel vinden («Distels en Doornen in onze Rechtstaal» E.V.D.) dat bewijst hoezeer het gesproken en het geschreven woord der rechtsgeleerden hulp behoeft tot op het gebied der gewone taal toe. Graag las ik de bevestiging van wat ik aan 't einde mijner voorgaande bijdrage heb laten doorschijnen. 't Is inderdaad niet alleen de eigenlijke rechtstaal die geweld aangedaan wordt ; maar ook het gewoon taaleigen (?) vindt op den koop toe bij de juristen nog een toevluchtsoord en een opslagplaats voor alle misbaksels en bastaardwoorden die het geletterd publiek in Zuid-Nederland zoo moeizaam van de baan heeft geknikkerd. Wij mogen die niet laten opnieuw invoeren, zelfs niet door onze woordenboeken ! Daarom deed het mij zooveel genoegen in bovenvermeld artikel bij de afkeuring van «mondelings(ch)» te lezen : «dit woord komt als Zuidnederlandsch al voor in sommige woordenboeken».

Onpaedagogisch zijn onze woordenboeken !! Ze ziën niet, zoodat naast de goede Zuidnederlandsche vormingen ook, en vooral, de vruchten eener miskraam onder vreemden invloed, opgeteekend worden. Trouwens ter wille van een zekere wetenschappelijke volledigheid verspreiden alle Nederlandsche woordenboeken veel valsche munt.

't Is hier echter de plaats niet om daar verder op in te gaan ; hoe gewenscht het ook mag blijken, den heelen woordenschat onzer rechtsgeleerden stof te laten leveren, om de lezers van het R.W. attent te maken op wat van hen verwacht wordt als zij Nederlandsch schrijven.

Ik beperk mij tot een drietal nummers van ons blad (zonder dag en kolom aan te geven, daar mijn bijdrage niet wil ontaarden in een soort ezelsbank) om mij te bevinden op het terrein waar mijn arbeid het meest vruchtbaar zal zijn.

In de eerste plaats pik ik daaruit de woorden en uitdrukkingen die regelmatig gebruikt worden om rechtsbetrekkingen te benoemen. Hieraan kan de jurist niet genoeg zorg besteden : want klaarheid is voor hem een eerste vereischte. Men roept dit vereischte wel in om zekere bastaardwoorden te behouden, waarom zou ik er dan ter zuivering de aandacht niet mogen op vestigen, en hier nog hogere eischen stellen in dit opzicht, dan de gewone woordenboeken en spraakkunsten doen.

Zoo is het misschien niet volstrekt ontaalkundig van «weder eischen» te spreken indien men iets terug verlangt dat door de eene of andere omstandigheid uit iemands bezit is geraakt ; maar de rechtstaal mag niet dulden dat «wedereisch» gebruikt wordt om «revendication» te beteekenen. (De schrijver gebruikte het woord bij het vertalen van art. 546 W. van Kooph. waar de zin niet twijfelachtig is).

WEDEREISCH is het goede woord om «eisch in reconventie» of «reconventionele vordering» te vervangen. Naast TEGENEISCH, waarmee het in de taal onzer rechtbanken en Hoven afwisselt, is het woord in deze betekenis zeer gebruikelijk. Ook WEDEREISCHER sluit zich enkel bij die beteekenis aan.

Wij moeten dus het verworven recht van de uitdrukking eerbiedigen, en bij uitsluiting van eenig ander gebruik haar den dienst laten verstrekken waartoe ze zoo voortreffelijk geschikt blijkt.

«deze aanrijding met de schade daaruit volgend is toe te schrijven aan de fout van hiernagedaagde», — dat zij ook wel vermeldt dat «aanlegger ten einde deze schadevergoeding te eischen zich niet steunt op eene of andere overtreding van het verkeersreglement, maar uitdrukkelijk beroep doet op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek» ; — maar dat zij op geenerlei wijze de fout aanduidt die verweerder, volgens aanlegger, zou bedreven hebben en zelfs niet de minste melding inhoudt nopens de wijze waarop de aanrijding zich, volgens aanlegger, zou voorgedaan hebben ; — dat zij dus voorzeker het voorwerp en de middelen van den eisch niet op voldoende wijze aanduidt om verweerder toe te laten zijne verdediging voor te bereiden en, bij ontstentenis van dit wezenlijk bestanddeel, dient nietig verklaard te worden ;

Om deze redenen :

Wij, Achiel Baeten, Vrederechter van het kanton Berchem-Antwerpen, uitspraak doende tegensprekelijk en in eersten aanleg, verklaren de inleidende dagvaarding, en bijgevolg, den eisch hic et nunc onontvankelijk ; veroordeelen aanlegger tot de kosten, begroot op 59 fr., hierin niet begrepen de registratiekosten van dit vonnis.

Om «revendication» te vertalen beschikken wij over TERUGVORDERING, en met den nadruk op de rechtsvordering zegt men : VORDERING TOT OPEISCHING VAN EIGENDOM of kortweg EIGENDOMSVORDERING.

Met betrekking tot «eigendom», waarbij twee geslachten gebruikelijk zijn, is er ook middel om een nauwkeurig onderscheid te behouden, dat door een rechtgeleerde niet te onderschatten valt.

DE EIGENDOM (m.) is het eigendomsrecht.

HET EIGENDOM (o.) is het voorwerp van het recht.

Af te keuren was dus het volgend gebruik : «haren eigendom als herberghuis verhuurde» ; om herberg te houden heeft men den eigendom van het eigendom niet nodig, als men het eigendom in huur heeft is dat mogelijk ; en als men alleen den eigendom heeft terwijl het eigendom in 't bezit is van anderen, dan stel ik me geen tapperij voor in dit geestelijk loocaal (?)

In hetzelfde vonnis las ik herhaaldelijk «het huurceel» wat niet te rechtvaardigen is want «cedel» of «ceel» blijft van het vrouwelijk geslacht ook in samenstellingen dus :

DE HUURCEEL.

Ook termijn is niet van het onzijdig geslacht maar wel van het mannelijk dus :

DE TERMIJN.

Daarenboven moet men nooit vergeten dat de beteekenissen kunnen afwisselen : «tijdsbepaling, tijdsverloop en gedeeltelijke betaling». Zoo zegt men heel goed dat iets een overeenkomst is MET EEN TERMIJN (tijdsbepaling) erin bedongen ; doch ik las daar : «een betaling met geregelde termijnen» waar het voorzetsel niet paste bij de beteekenis «gedeeltelijke betalingen» aangezien MEN BETAALT IN TERMIJNEN.

Indien nu de Franche vorm «terme» en het nederlandsche «termijn» drager kunnen zijn van de drie beteekenissen, dan wil dat niet zeggen dat hij door een ander Nederl. woord (waarmede hij in bepaalde gevallen gelijkbeteekend is) bij ontaalkundige uitbreiding van beteekenis overal kan vervangen worden. 't Is gewoonlijk verkeerd zoo naar 't universeel vertaalmiddel, een dubbelganger of sosie te zoeken voor een vreemd woord, men begrijpe onze uitdrukkingen en wende ieder aan waar 't pas geeft.

In de meeste dezer gevallen waar de Germaansche bestanddeelen van onzen woordenschat niet precies hetzelfde gebied van ons bewustzijn dekken, gebruiken de Noordnederlanders veelal het eenigszins vernederlandscht vreemd woord, terwijl de Vlamingen eigen vormen gebruiken met vreemde beteekenis. Dat kunnen ze mekaar dan ook terecht verwijten, wat tot een vruchtbaar samenwerken kan leiden tot de uitroeiing van het een en het ander euvel.

Ik kan uit het R.W. aangaande het boven besproken woord geen voorbeeld aanhalen waar deze verkeerdheid blijkt ; ik kan zulks wel met het oog op de beteekenissen van «ressort».

Een vrederechter n.l. onderzoekt wat hij noemt : zijn rechtsgebied. In dien tekst geeft hij duidelijk te kennen dat hij in 't geheel niet denkt aan dat gedeelte van het Belgisch grondgebied dat de hem onderhoorigen bepaalt. De heer rechter had zich dus moeten vergenoegen met het woord «bevoegdheid» dat hem vrijlaat er de bijgedachte «grondgebied» uit te sluiten wat niet het geval is met

«rechtsgebied». Met het oog op de nauwkeurigheid die wij in de rechtstaat het leeuwen-aandeel moeten toekennen, zou het verkeerd zijn, te dezer gelegenheid zich te beroepen op de overdrachtelijke betekenissen «geestelijk gebied», wat dan leidt tot het gelijkstellen met «bevoegdheid». Wij hoeven onze taal niet te ontwrichten en hebben het recht, aan ons taaleigen gehecht te blijven al hebben we geen woord dat «ressort» overal kan vervangen.

Wij hebben een verschillend woord voor elk der betekenissen, wat van dien aard is, dat onze begrippen strenger worden omlind al naar gelang het bedoelt: de BEVOEGDHEID, den AANLEG en het RECHTS- of AMBTS-GEBIED.

Eigenaardig genoeg tref ik hetzelfde verschijnsel aan daar waar geen ingewikkelde rechtsbegrippen de zaak moeilijk maken, doch waar het geldt voegwoorden en voorzetsels.

Zoo vind ik een vonnis waarin de dubbelganger van het Fransche «si» ons «indien» is. Ook waar wij ander voegwoorden gebruiken om de verschillende betrekkingen waarvoor de Franschman «si» aanwendt, uit te drukken verschijnt het ongelukkig woordje.

Daar wordt een deskundige gelast «te zeggen indien deze gezondheidstoestand kan verbeteren; zoo ja, in welke mate». 't Woord wordt in dit verband wel 4 maal herhaald. In 't Nederlandsch moet hier uitgemaakt worden en gezegd OF...

Ik heb er reeds vroeger de aandacht op gevestigd hoe slordig men omspringt met woordjes die nochtans onveranderlijk met hetzelfde uitzicht in dezelfde betrekking komen staan. Ik herhaal voor (hooger) beroep wat ik reeds deed opmerken ter gelegenheid van eischer IN VERZET: men zegt rechter IN... eischer IN BEROEP, niet «op» (hooger) beroep.

Men zegt ook VERWIJZEN IN de kosten maar steeds VEROORDEELEN TOT...

Men verschijnt VOOR den rechter, ook VOOR een notaris bij het opstellen eener akte. De verschijning «aan den rechter» doet eer denken aan een mirakuleuse tusschenkomst; en daarom schijnt mij de zinsnede «indien hij de verschijning van de vrouw aan de akte geeischt had» ook overgelopen te zijn... uit de hagiographie.

't Is waarschijnlijk de invloed van het Fransch, zooals ongeveer op dezelfde plaats blijkt voor 't gebruik van «verzenden naar n°...» waar in 't Nederl. «verwijzen» thuis hoort en niet de vertaling van «renvoyer».

Men zegt ook «verzoek OM TE MOGEN bewijzen» zooals het weer behoort te zijn «in staat zijn OM iets te doen» en niet «VAN TE...» zooals ik herhaaldelijk las.

Het vertalingseuvel gepaard met onnauwkeurigheid leiden tot samenstellingen als «faillissementverklaring» en zelfs «in-faillissementverklaring». Om te eindigen wil ik hier eens voor goed de zaken van Failliet en Co vermelden. Ziehier wat er van te gelooven is:

FAILLIET is in de eerste plaats bijv. nw. (en langs daar om, vatbaar voor bijvoorbeeld gebruik). Een handelaar IS DUS FAILLIET, nadat hij FAILLIET GING, misschien GAF HIJ ZICH FAILLIET, en FAILLIET VERKLAARD werd.

[Wij kunnen gerust de leelijke vormen van «faillieren» missen: een gefaillieerde firma is niets anders dan een failliete firma; terwijl men in Noord-Nederland het naamwoordelijk gebruikt «gefailleerde» dikwijls vermijdt door dien persoon «den failliet» te noemen.]

Het spreekt van zelf dat het niet geraden is «failliet» als naamwoord (o.) te gebruiken in den zin van: FAILLISSEMENT.

In 't licht van dit alles zien er de samenstellingen uit als volgt:

FAILLIETVERKLARING,
faillissementsrecht, faillissementswet,
faillissementsprocedure en (faillissements)-curator.

Afwisseling is niet gewenscht.

G. SPANOGHE.

Uit de Pers

DE ONDERVINDINGEN VAN EEN SOWJET-ADVOCAAT

De Nieuwe Rotterdamse Courant geeft in zijn nummer van 30 Maart, eene mededeeling van een Sowjet-advocaat. Wij deelen hieruit het volgende uittreksel mede.

Misdrijven als moord, het toebrengen van lichamelijke letsel, enz., komen voor de hoogst aangeschreven advocaten nauwelijks in aanmerking. Evenmin als de z.g. ambtsmisdrijven. Al hun kennis en bekwaamheden moeten wij wijden aan «economische misdrijven», en de grootste eer voor een advocaat is, te mogen optreden in politieke processen. Hij treedt dan niet op in overeenstemming met den cliënt, maar bevoemd door de rechtbank.

Burgerlijke gedingen komen na 1927-'28 vrijwel niet meer voor. Ze verdwenen met de laatste particuliere kooplieden. Met woning- en arbeidsaangelegenheden houden zich advocaten bezig, die zich uitsluitend tot dit soort zaken bepalen. Ook de laatste belastingzaken bepalen zich tot de jaren 1929. In 1928 werd de ontgenging doorgevoerd

van alle particuliere hotels en gemeubileerde kamers ter delging van fictieve achterstallige belastingen van de eigenaars. In werkelijkheid gingen de plaatselijke afdelingen van financiën op last van het centrum over tot een hernieuwde vaststelling van reeds vastgestelde en betaalde belastingen over alle voorafgaande jaren. Als resultaat werd van de belastingbetalers de voldoening geëischt van fantastische sommen over 1924-'25, 1925-'26, 1926-'27 en 1927-'28. In 1929 werden op dezelfde wijze alle particuliere molens genationaliseerd, zoogenaamd omdat alle molenaars de graanbelasting niet hadden voldaan.

Het hoofdbestanddeel van de cliënten vormden de bedrijfsfunctionarissen en de specialisten. Ten aanzien van de vraag, wat een «economisch misdrijf» is, zegt Nagelj:

«In de Sowjetpraktijk is de volgende traditie vast geworteld: zoodra een bedrijfsorganisatie buiten staat raakt om aan haar betalingen te voldoen, worden alle leiders, zowel communisten als partijlozen, ter beschikking van de rechtbank gesteld. Daarbij wordt het oorzakelijk verband tusschen hun concreet oeconomicus optreden of niet-optreden en de door de organisatie geleden verliezen, niet vastgesteld en mag ook niet worden vastgesteld. Voor het politieke effect wordt de bestraffing geëischt van degenen die de verliezen veroorzaakt hebben. Het verband tusschen verliezen en straf is volkomen automatisch.»

Van de «economische misdrijven» die bij wijze van politieke rechtscampagne werden berecht, heeft Nagelj zelf in twee verschillende categorieën gepleit en in bijzonderheden vertelt hij van de daarbij gevolgde methoden.

«In het laatste jaar, voor het begin van de collectivisatie hadden de overheidsorganen door middel van huiszoeking aan de boeren alle aanwezige graanvoorraden, d.w.z. zoowel leeftocht als zaai-goed aigenomen. lienduizenden boeren waren ter beschikking van de rechtbank gesteld wegens het hamsteren van graan voor den verkoop op de particuliere markt. In deze handelingen was zoowel naar het wetboek van strafrecht als naar dat van burgerlijk recht niets veroordeelens waard. Toch proclameerde de regering zonder, al was het slechts voor den vorm de vereischte wijzigingen in deze wetten aan te brengen, de graancampagne en alle gearresteerden werden veroordeeld volgens artikel 107 van het wetboek van strafrecht (dat tegen kwaadwillige prijsopjaging door opkoop, hamstering, of niet ter markt brengen van waren, vrijheidsberoving van ten hoogste een jaar bedreigt met geheele of gedeeltelijke verbodverklaring en bij het bestaan van een georganiseerd optreden deze straf tot drie jaar verhoogt). De dorpsgraan- en zaaierij ontvingen toen poeiselige gewetige hoeveelheden graan. Deze voorraden konden nergens bewaard worden, te meer, daar het niet mogelijk was, ze tijdig uit de z.g. achterhoeken te vervoeren. Het moest van allen bleek voor het vervoer van dit graan het transportwezen voorbereid. Hiervan was de tweede rechtscampagne het gevolg, waarin spoorwegambtenaren voor den rechter geaagd werden wegens het, niet op tijd verschijnen en aladen van wagons; over allen, die ter verantwoording geroepen waren wisten de volksrechtvaardigen veroordeelende vonnissen uit te doen spreken. Onder dergelijke omstandigheden nam ik de veruegung op mij van een aantal zaken waarin in cassatie was aangetekend.

In het belang van de verediging reisde ik met brieven of alleen met adressen, die ik van de cliënten gekregen had naar de arecure van de spoorwegen van Omsk en Iomsk, zocht daar de voor mij nuttige personen uit de arecure en noopte hen zich in verbanding te stellen met het landelijk comité van de partij en de landelijke procuratuur. In hun telegrammen en brieven legden zij, indien zij al niet de verantwoordelijkheid voor het niet-afzenden van de wagons op zich namen, toch in elk geval den nadruk op de objectieve omstandigheden die de plaatselijke functionarissen verhinderd hadden te voldoen aan hen gestelde eischen ter versnelling van rollend materieel. Mijzelf gaven ze schitterende getuigschriften over den dienst van mijn cliënten ter overlegging aan de rechtbank.

De andere rechtscampagne, waarin ik betrokken was, viel in de jaren 1930-'31. In alle districten van Siberië werden onverwachts vrijwel alle vertegenwoordigers en bestuursleden van de districtsaafdelingen van de landbouw- en creditcoöperatie naar de rechtbank verwezen, wegens het verkoopen van landbouwmachines en werktuigen aan gezeten boeren. De dwaasheid van de beschuldiging lag er dik bovenop, daar juist Moscou den neelen tijd instructies gestuurd had met den eisch, zooveel mogelijk gecompliceerde machines op credit te verkoopen aan solvente bedrijven. Maar de solventie werd steeds vastgesteld volgens de gezetheid, die weer bleek uit de belastingcoheren. In verband echter met de socialisatie van den landbouw en het verlies van geweldige sommen aan de verplichtingen van de onteigende boeren werd aan de rechtsorganen last gegeven bij wijze van monsterprocessen eenige honderden lagere coöperatiebesturen te veroordeelen wegens «creditverleening aan koelaki».

Voor de redding van onsuccesrijke communistische coöperatoren verkreeg ik van twee of drie leden van het bestuur van de landelijke coöperatieve organisatie dezelfde innemenging als inzake het spoorwegpersoneel. Bovendien wees ik hen er op, dat als zij niet meewerkten om de zaak tot een goed einde te brengen, zij zelf vervolgens voor de rechtbank gebracht zouden worden of op zijn minst uit de partij gestooten. «Creditverleening aan koelaki» is geen grap. En ik zou genoodzaakt zijn ter rechtvaardiging van mijn cliënten te verwijzen naar instructies en circulaire's, die door hen persoonlijk, door de landelijke functionarissen, onderteekend waren; door ze op dit gevaar te wijzen, overtuigde ik ze er tevens van, dat het hun zedelijke plicht was, zich aan te sluiten bij de pogingen tot redding van diegenen, die hun eigen (schrijfelijke) voorschriften die gisteren nog volkomen politiek beproefd waren, vervuld hadden.»

In een ander hoofdstuk spreekt Nagelj over de massale sabotage. «Iedere mislukking van een bepaalde oeconomicus politieke campagne brengt onvermijdelijk bijna automatisch een beschuldiging van sabotage mee, die soms gaat tot de escenering toe van een serie sabotageprocessen. Maar het zou een volkomen foute veronderstelling zijn, dat slechts de intelligentsija ten offer gebracht werd om de fouten van de Stalinistische leiding van partij en land goed te maken. In werkelijkheid zijn de sabotagezaken die via de rechtbank en op groote schaal worden geëntameerd, in de eerste plaats tegen de arbeiders gericht.»

Als voorbeeld geeft Nagelj dat duizenden zaken aangebracht zijn van arbeiders, die er niet in geslaagd waren, zich de nieuwe machinetechniek meester te maken. Wegens sabotage worden ook arbeiders ter verantwoording geroepen, in het belang van den strijd tegen de geringe productiviteit van den arbeid, de gevaarlijkste gevallen van desertie van den arbeid, arbeiders die systematisch uitschot afleveren, enz.

Mededeelingen

Bezoek van advocaten aan abnormale Delinquenten

Het Ministerie van Justitie zendt ons ter opname de hiernavolgende mededeeling.

De abnormale delinquenten, die in de bij de wet tot bescherming der maatschappij voorzien inrichtingen geïnterneerd zijn, hebben het recht om de zes maanden de herziening van hun geval aan te vragen.

Zij moeten dus de raadgevingen kunnen ontvangen van den advocaat die hen zal bijstaan bij hunne verschijning vóór de psychiatrische commissie.

De Minister van Justitie heeft derhalve besloten de bepalingen van het algemeen reglement der gevangenis en betreffende de betrekkingen van de advocaten met de veroordeelden ook voor de abnormale delinquenten te doen gelden.

Bijgevolg mogen de advocaten, buiten de controle van het bestuur der inrichting, briefwisseling houden met hun cliënten en de door deze laatste aan hunne advocaten gerichte brieven moeten ongeopend verzonden worden.

Zoo ook mogen de advocaten zich vrij onderhouden, buiten de aanwezigheid van een lid van het personeel, met de abnormalen die zij als raadsman hebben bijgestaan en die hen hebben ontboden.

Het spreekt natuurlijk vanzelf dat, indien bij het bezoek de toestand van den zieke van dien aard is, dat de geneesheer de aanwezigheid van een verpleger noodzakelijk acht, hij den advocaat moet verwittigen.

Balieleven

Vlaamsche pleitgenootschap van de balie van Brussel

De volgende pleitvergadering van het Pleitgenootschap der Brusselsche Balie zal plaats hebben in de eerste kamer van het Beroepshof op Woensdag, 10 Mei aanstaande, te 3 uur 's namiddags.

Mr. Norbert Van Caenegem zal de pleitoefening houden en zal handelen over «De Bevoegdheid van de Raadkamer».

Alle Vlaamsche confraters uit Brussel zullen er aan houden deze vergadering bij te wonen.

Beroepsjubileum van Mr H. Van Oekel

Op Donderdag 4 dezer werd het 25-jarig beroepsjubileum gevierd van Mr. H. Van Oekel der Antwerpsche balie. Een talrijke schaar vrienden had er aan gehouden hem te dezer gelegenheid hunne warme sympathie te betuigen en hem tevens een blijvend geschenk aan te bieden.

Om 6 uur bevond er zich een talrijke gezelschap Antwerpsche confraters vereenigd in de somptueuse woning van den jubilaris om er Mr. Van Oekel alsmede zijn achtbare gade en zijn talrijke kroost van harte geluk te wenschen. De viering stond volledig in het teeken der hartelijkste vriendschap.

Eerst nam Mr. Jozef Strykers het woord als oudste stagist van den feesteling. In een uitstekende rede wist hij de groote verdiensten van Mr. Van Oekel in het licht te stellen en lucht te geven aan de dankbaarheid die zijn talrijke stagiaires en medewerkers hem verschuldigd zijn.

Na Mr. Strykers kwam Mr. Palmans aan het woord in zijn hoedanigheid van oud patroon van Mr. Van Oekel en met zijn gewone wel-sprekendheid wist hij al de aanwezigen te ontroeren.

De heer Stokhouder Bauss hield in naam van de Balie een gevoelvolle toespraak en loofde de werkzaamheid, de diepe rechtskennis en de vriendelijke confraterniteit, al hoedanigheden die Mr. Van Oekel kenmerken.

Eindelijk voegde nog Mr. Hector Le Bon hieraan eenige hartelijke woorden toe in naam van de vrienden van Mr. Van Oekel.

De jubilaris dankte al de aanwezigen in welgekozen bewoordingen en onder het drinken van een beker champagne en het rooken van een lekkere sigaar bleven al de aanwezigen nog langen tijd genieten van de warme vriendschapsatmosfeer die in de woning van Mr. Van Oekel heerschte.

Het Rechtskundig Weekblad houdt er aan den gevierden confrater ook zijn beste gelukwenschen aan te bieden. Inderdaad, Mr. Van Oekel was vanaf het eerste uur een onzer trouwste medewerkers en wij danken hem de regelmatige mededeeling van de zeer talrijke

arresten van den Werkrechtvaardersraad van beroep van Antwerpen waarvan hij Voorzitter is en waarvan hij zoo vriendelijk is de publicatie steeds voor te behouden voor ons blad.

Mr. Van Oekel is niet enkel een uitstekend advocaat, een allerbeste confrater, een gewetensvol magistrat en een gezaghebbend lid van den Tuchtraad der Antwerpsche balie, doch hij is een Vlaming uit één stuk, een neerstig arbeider op het veld der Vlaamsche rechts-wetenschap, een flinke kracht voor onze Vlaamsche juridische cultuur.

Hij leve lang!

Rechterlijk leven

Bij koninklijke besluiten van 27 April 1933 is, op hun verzoek, ontslag verleend:

Aan den heer Neven (A.), uit zijn ambt van raadsheer in het Hof van beroep te Luik.

Hij mag aanspraak op pensioen doen gelden en is gemachtigd tot het voeren van den eere-titel van zijn ambt.

Aan den heer Sneyers (E.-E.-J.-H.), uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Mechelen.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eere-titel van zijn ambt.

Aan den heer Teirlinck (P.-M.-G.), uit zijn ambt van plaatsvervangend rechter in het vrederecht van het kanton Loochristy.

Aan den heer Loix (C.-G.-M.-L.), uit zijn ambt van deurwaarder bij de rechtbank van eersten aanleg te Tongeren.

Hij is gemachtigd tot het voeren van den eere-titel van zijn ambt.

Is benoemd:

Tot griffier van het vrederecht van het kanton Berchem (Antwerpen), de heer Block (E.-M.-A.), griffier van het vrederecht van het kanton Beveren-Waas, ter vervanging van den heer Vander-Elst, die tot een ander ambt is beroepen.

Voordrachtlijsten der kandidaten voor vier vacante plaatsen van raadsheer in het Hof van beroep te Brussel.

1° plaats.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Delvaux, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Mechelen;

Tweede kandidaat: de heer De Cock, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Antwerpen.

Kandidaten van den provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Delvaux, voornoemd;

Tweede kandidaat: de heer De Cock, voornoemd.

2° plaats.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Van der Heyde, ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel;

Tweede kandidaat: de heer Van Laethem, ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

Kandidaten van den provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Van der Heyde, voornoemd;

Tweede kandidaat: de heer Van Laethem, voornoemd.

3° plaats.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Marcoux, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Bergen;

Tweede kandidaat: de heer Vandam, ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Charleroi.

Kandidaten van den provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Save, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Bergen;

Tweede kandidaat: de heer Vandam, voornoemd.

4° plaats.

Kandidaten van het Hof van beroep.

Eerste kandidaat: de heer Lacroix, ondervoorzitter in de rechtbank van eersten aanleg te Brussel;

Tweede kandidaat: de heer De Froidmont, rechter in de rechtbank van eersten aanleg te Nijvel.

Kandidaten van den provincieraad.

Eerste kandidaat: de heer Daubresse, eerste adjunct-referendaris aan de rechtbank van koophandel te Brussel;

Tweede kandidaat: de heer De Froidmont, voornoemd.

NOTARIAAT.

Bij koninklijk besluit van 27 April 1933 zijn benoemd tot notaris:

Ter standplaats Galmaarden, de heer Peeters (A.-J.-F.-M.-A.-G.), oorlogsvrijwilliger, candidaat-notaris te Leuven, ter vervanging van den heer De Turck, die tot een ander ambt is beroepen;

Ter standplaats Herck-de-Stad, de heer Booseré (J.-M.-D.), candidaat-notaris te Stevoort, ter vervanging van wijlen den heer Warnants.